

PIARISTIČTÍ KNIHOVNÍCI DO ŠKOLNÍCH REFORM 1778

VÁCLAV BARTŮŠEK

Abstrakt: Podle řádových ustanovení piaristického řádu, která sestavil jeho zakladatel svatý Josef Kalasanský v letech 1621 a 1622, byla funkce knihovníka zařazena mezi menší řádové povinnosti. Výjimkou, kde funkce knihovníka, případně i jeho pomocníka, patřila mezi tzv. officia maiora, byla piaristická kolej v Kroměříži, kde tomu tak bylo, ale pouze při spravování knihovny olomouckých biskupů a později arcibiskupů na jejich kroměřížském zámku. Jednou z oblastí, které bude nutno pečlivě prozkoumat, je obsazování funkce kolejního knihovníka. Funkce knihovníka biskupské knihovny se pojila s určitými předpoklady k jejímu zastávání a v řádu byla vážena. Piaristé si svých kolejních knihoven vážili. Potvrzují to výzkumy z Kroměříže, z Mostu, ze Slaného, ze Staré Vody u Libavé a z Lipníku nad Bečvou.

Klíčová slova: Piaristé – funkce, piaristé – knihovníci řádoví, biskupští knihovníci – Kroměříž.

Podle řádových ustanovení piaristického řádu sv. Josefa Kalasanského z let 1621 a 1622 byla funkce knihovníka řazena k menším povinnostem. Sem patřily na rozdíl od funkcí, jimž se řeholník věnoval zcela (úřad představeného, učitele, kazatele, farního správce apod.), doplňkové povinnosti (péče o hosty, zvonění ve škole, otvírání a zavírání učeben, čtení z Bible, buzení na modlitby, dozor v ložnici, pomoc určeným členům řádu při výkonu jejich hlavních funkcí apod).¹ Výjimkou, kde funkce knihovníka patřila mezi officia maiora, byla piaristická kolej v Kroměříži při spravování knihovny olomouckých biskupů (arcibiskupů) na zámku. K realizaci pověření piaristů správou knihovny olomouckého biskupství v Kroměříži došlo v roce 1700. Vedle knihovníka (bibliothecarius) zodpovídal za knihovnu pomocník (bibliopola, vicebibliothecarius, subbibliothecarius), který ho zastupoval.²

Podle řádových stanov v odstavci, který se týkal vzniku řádových škol, měla být kolejní knihovna otevřena všude, kde působila piaristická gymnázia. V kolejích se většinou nacházely souběžně žákovské i učitelské knihovny, užívané řeholníky. V českých zemích působily piaristické domy v lokalitách Mikulov (od 1631), Strážnice, Lipník nad Bečvou, Litomyšl, Slaný, Ostrov u Karlových Varů, Kroměříž, Kosmonosy, Stará Voda, Příbor, Benešov, Rychnov nad Kněžnou, Bílá Voda, Bruntál, Praha, Hustopeče, Brandýs nad Labem, Kyjov, České Budějovice, Nový Bor, Moravská Třebová, Most, Beroun a Doupov. Nejznámější a částečně dosud dochované nebo alespoň katalogy podchycené piaristické knihovny se nacházely v kolejích – v Mikulově, ve Strážnici, Lipníku, Litomyšli, Slaném, Mladé Boleslavi, Staré Vodě, Příboře, Benešově, Rychnově nad Kněžnou, Praze (Novém Městě), Brandýse nad Labem,

1 Bartůšek, V. Prameny a literatura pro poznávání života piaristů a předpoklady pro vznik náhodných mystifikací v jejich biografii pro období 17. a 18. století ve střední Evropě. In: *Metodické problémy moderní biografistiky*. Praha, 2010, s. 128–138.

2 TÝŽ, Kroměřížská biskupská knihovna a piaristé – světoběžníci v 18. století. In: *Problematika historických a vzácných knižních fondů Čech, Moravy a Slezska*. Světová putování a česká knižní kultura. Sborník z 9. odborné konference, Olomouc 11.–12. října 2000. Brno: Sdružení knihoven ČR – SVK Olomouc, 2000, s. 109–118. Plat odevzdávali svému řádu.

Kyjově a Mostu.³ Můžeme zjistit, zda se k výkonu funkce knihovníka přidružovaly v kolejích místní tradice, nebo zda náhled na funkci byl univerzální, případně bude možné při dalších výzkumech provést i srovnání s dalšími, zejména školními, řády na území Čech, Moravy a Slezska.⁴

Hlavními prameny jsou seznamy funkcí u provinciála a ze všech kolejí.⁵ Seznamy členů, vedené podle úředních nařízení řádu, můžeme najít pro jednotlivé koleje v příslušných archívních fondech. V Národním archivu se jedná o katalogy členů řádu, zejména podle funkcí v jednotlivých kolejích.⁶ Lze tu rovněž najít např. seznamy členů řádu z v Prahy z let 1753–1941.⁷ Do této knihy nebyly zaznamenávány pouze hlavní posty, ale i drobnější funkce včetně vedení kolejní knihovny. Soupisy menších povinností se zachovaly z kolejí v Kroměříži, v Lipníku,⁸ v Kosmonosech,⁹ v Mostě spolu se seznamem knih z knihovny,¹⁰ v koleji v Ostrově.¹¹ V koleji ve Slaném byly zaznamenávány menší povinnosti spolu s opisy generálních a provinciálních dekretů a usnesení kapitul ve dvou knihách údajně z období let 1732–1767 a 1764–1875,¹² avšak první zápisy odtud nám mohou poskytovat informace od konce 17. století.¹³ Informace o menších povinnostech jsou ve Staré Vodě u Libavé.¹⁴

Povinnosti spojené v pražské piaristické koleji s výkonem knihovnictví, vázané k menším úkolům, byly podchyceny od roku 1765, kdy to rektorovi koleje P. Gelasiovi Dobnerovi a S. Catharina (*1. 6. 1719 Praha, †24. 5. 1790 Praha) nařídil provinciál P. Jeremiáš Soudný a Matre Dolorosa (*2. 10. 1702 Benešov, †19. 3. 1768 Kroměříž, provinciál Bohemie 1760–1766).¹⁵ Tato zápisová praxe povinností kleriků se uplatnila i potom, co P. Gelasius opustil úřad rektora v roce 1778. Do uvedeného roku byla problematika obsazování funkce knihovníka v pražské piaristické knihovně již zpracována. Je však třeba provést porovnání závěrů se situací v piaristických kolejích v Čechách a na Moravě. Na vzorku vybraném z dokumentů uložených v Národním archivu je možné zjistit, zda výzkum v tomto směru přinese nové poznatky pro základy rozvoje vzdělanosti piaristů a jejich škol, příslušných základních

3 TÝŽ, Prameny a literatura pro poznávání života piaristů..., s. 130; TÝŽ, Úloha knihovny v řádové každodennosti v baroku. In: *Sborník prací pedagogické fakulty Masarykovy univerzity, řada společenských věd*, 24, 1 – 2010, s. 122–130; DOKOUPIL, V. *Dějiny moravských klášterních knihoven ve správě univerzitní knihovny v Brně*. Brno: Musejní spolek v Brně, Universitní knihovna v Brně, 1972, 380 s., 32 obr. příl.; BARTŮŠEK, V. K počátkům zájmů J. E. Purkyně o přírodu. *XVII. Mikulovské sympozium* 1987, s. 67–76.

4 O školách a jejich knihovnách v českých zemích v raném novověku viz. BARTŮŠEK, V.: *Školy a jejich knihovny v českých zemích*. In: *Manu propria...*, Praha: Národní knihovna ČR, 2012, s. 109–27, zvl. s. 109–111.

5 Pokud se dochovaly.

6 Národní archiv (dále NA), Seznam členů řádu podle kolejí (Liber provinciae Germaniae pro familiis inscribendis), 1724–1779, č. kn. 27, jemuž předchází podobný seznam uložený v Moravském zemském archivu v Brně (dále MZA), fond G 10, inv. č. 577, Rukopisy, Seznamy členů jednotlivých domů německé provincie piaristů 1631–1724.

7 NA, ŘPi, kol. Praha, Seznam členů řádu (*Familiae domus Pragensis*), 1753–1941, 230 fol., č. kn. 141.

8 NA, ŘPi, kol. Lipník, Seznam členů koleje (*Familiae domus*), 1718–1767, 171 fol., č. kn. 341.

9 NA, ŘPi, kol. Mladá Boleslav, Seznam členů koleje (*Diarium domus Cosmonosensis*), 176 fol., č. kn. 390.

10 NA, ŘPi, kol. Most, Seznam členů koleje a katalog knih (*Familiae domus et catalogus librorum*), 1769–1822, 190 fol., č. kn. 516.

11 NA, ŘPi, kol. Ostrov, Seznam členů koleje (*Familiae domus Slacoverdensis*), bez uvedení rozsahu, 224 fol., č. kn. 545.

12 NA, ŘPi, kol. Slaný, Seznam členů koleje. Opisy generálních a provinciálních dekretů, usnesení provinciálních kapitul (*Liber Familiae*), 1732–1767, 160 fol., č. kn. 558; TAMTÉŽ, Seznam členů koleje. Opisy generálních a provinciálních dekretů, usnesení provinciálních kapitul (*Liber Familiae*), 1764–1765, 125 fol., č. kn. 559.

13 SOA Praha, VS Smečno, č. kart. 338.

14 NA, ŘPi, kol. Stará Voda, Seznam členů koleje (*Annua familia Sacri ordines. Mortui*), 91 fol., č. kn. 581.

15 Srov. BARTŮŠEK, V. Knihovnici piaristické koleje v Praze v letech 1753–1780. *Paginae historiae*, 12/2004, s. 5–46.

i latinských řádových, hlavně v gymnaziálních třídách, v aritmetických třídách a později v kursech podvojného účetnictví, kde tehdy probíhala výuka.

Nejdůležitější lokalitou pro vývoj piaristického knihovnictví byla knihovna v koleji v Kroměříži. Dějiny biskupské (arcibiskupské) knihovny byly v období 1700–1779 již několikrát zpracovány a pozornost byla v nedávné době věnována knihovníkům. Zkoumáním zápisů dochovaných v záznamech tzv. menších povinností je možno zde doplnit informace a poznatky k počátku dějin biskupské knihovny a získat nové poznatky k činnosti knihovníků ze zdejší knihovny piaristické koleje. Prvním biskupským knihovníkem zde byl augustinián (?) Urban Franz Augustin Heger (†1696). Na konci 17. století bylo provedeno její první přehledné uspořádání, které provedl augustiniánský profesor teologie a filozofie P. Augustin Kneutgen. Ten se staral dříve o nákup knih. Úřad knihovníka vykonával až v letech 1696–1699. Knihovnu uspořádal a roztrídil podle tehdejších zvyklostí oborově, avšak zda a kdo pravděpodobně jím připravený katalog opsal, nebylo dříve známo.¹⁶ Doklady o zastávání funkce biskupského knihovníka, protože šlo o vyšší funkci, můžeme najít v seznamech o funkcích piaristů jednotlivých kolejí, které byly k dispozici řádovým provinciálům v Mikulově, protože to byla vyšší funkce.¹⁷ Z piaristické koleje v Kroměříži máme dostupný přehled menších povinností až od roku 1692. Záznamy o knihovnicích najdeme o pět let později. V roce 1697 uvádějí soupisy F. Adama Maranda a S. Stephano (*24. 2. 1673, †16. 12. 1742 Vídeň), později kněze, pedagoga a spisovatele, který zde zastával funkci knihovního písaře. To nesouviselo s činností řádové piaristické knihovny, ale s prováděním katalogizace v biskupské knihovně vzhledem k zamýšlenému zpřístupnění. F. Adamus byl uveden i následujícího roku jako knihovník bez udání lokalizace knihovny.¹⁸

Poprvé uváděly seznamy kolejního knihovníka (*bibliothecarius domesticus*) v roce 1704. Byl jím profesor rétoriky a poetiky (6. a 5. třída gym.) a prefekt (ředitel) škol P. David Plodik a S. Carolo Boromeo (*29. 10. 1671 Svitavy, †7. 7. 1715 Litomyšl), který měl kázat v kostele sv. Mořice. Jeho nástupcem byl v roce 1705 P. Ludovicus Liemann a S. Agata (*17. 5. 1666 Odry ve Slezsku, †15. 10. 1740 Kroměříž). Byl ekonomem a revizorem účtů. Řeholníci se ve funkci kolejního knihovníka střídali často. Snad nejdéle z nich vydržel P. Edmundus Helcher a S. Innocentio (*29. 8. 1673 Hochwald, †1. 5. 1723 Kroměříž), který působil v letech 1712–1718. K jeho povinnostem patřilo německé kázání a zajišťování obřadů. O rok méně (1718–1722) působil nástupce P. Benignus Böhm a S. Matheo, který v koleji vyučoval filozofii a býval prefektem škol. Často se stávalo, že i když některý klerik v koleji zůstal déle, v následujícím školním roce funkci knihovníka nevykonával.

Při existenci dvou knihoven různých církevních institucí, které se nacházely blízko sebe, což bylo specifikem, se nabízí otázka, zda došlo i ke spravování obou jedním řeholníkem. To nebylo často. Např. v roce 1727 působil v Kroměříži P. Germanus Jandík a S. Adalberto (*7. 1. 1695 Litomyšl, †24. 12. 1756 Mikulov), který učil filozofii. Mezi jeho hlavní funkce patřila správa biskupské knihovny. Ve školních letech 1745/46, 1746/47 a 1747/48 zde působil P. Florianus Thalhammer a S. Theresia (*22. 7. 1713 Vídeň, †19. 1. 1795 Litomyšl?), který učil filosofii. Ve školním roce 1745/46 byl pomocným knihovníkem v biskupské knihovně, kterou pak dva roky spravoval samostatně.¹⁹ Podobně jako v biskupské knihovně

16 VLČKOVÁ-BUTOVÁ, I. Dějiny zámecké knihovny v Kroměříži 1700–1752, s. 167; BARTŮŠEK, V. *Kroměřížská biskupská knihovna a piaristé...*

17 Viz pozn. 6, srov. ještě Bartůšek, V. Mikulovská piaristická kolej jako sídlo provincie do školských reforem Marie Terezie. *Jižní Morava*, 2013, s. 100–130.

18 NA, ŘPi, kol. Kroměříž, Seznam členů koleje (*Familiae collegii Cremsirensis*) 1687–1870, 404 fol., č. kn. 327. Funkce lze najít podle jednotlivých roků.

19 TAMTÉŽ, officia maiora v uvedených letech.

mívali knihovníci v kolejní knihovně pomocníky. Např. v roce 1732/33 se mezi studenty teologie v koleji vyskytoval P. Theophilus Ecker a S. Josepho Calasancio (*26. 7. 1712 Kroměříž, † 5. 7. 1794 Kroměříž), který při studiu vyučoval ve skribendě (2. tř. zákl. školy) a plnil menší povinnost pomocníka v knihovně. V podobné situaci byl ve školním roce 1735/36 klerik F. Cyrillus Lipawski a S. Ludovico (*21. 12. 1713 Mladá Boleslav, †11. 11. 1780 Kosmonosy). Velmi zřídka vykonávali funkci knihovníka řeholníci bez svěcení, jako např. F. Cornelius Hornesch a S. Carolo Boromeo (*30. 10. 1715 Litomyšl, †21. 2. 1764 Litomyšl), pozdější kněz a spisovatel, pedagog, který vyučoval v principii (2. tř. gym.) ve školním roce 1738/39. Funkce domácího knihovníka bývala v Kroměříži zapisována většinou každý rok a její vynechání není dokladem, že by nebyla obsazena.²⁰

V piaristické koleji ve Slaném (zal. 1658) se o knihovnu staral vicerektor P. Alexander Julisch a Matre Dolorosa (*15. 11. 1716 Chrudim, †20. 7. 1784 Slaný) nejméně od roku 1763/64 až do roku 1775/6. Do roku 1778 se vystřídali dva knihovníci P. Dominicus Mader a S. Vincentio, řádový spisovatel, ve školním roce 1776/77 a P. Florianus Stivar a S. Leopolo (*2. 7. 1741 Slavkov u Brna, †16. 1. 1779 Libenava) ve školním roce 1777/78. Jako hlavní vykonávali prefekturu škol. Zároveň vidíme, že knihovnický post byl v koleji určen pro zkušené řeholníky.²¹ V piaristické koleji v Mostě (zal. 1768) se vystřídalo ve funkci knihovníka více osob. Bylo to dáno tím, že šlo o nově vzniklou kolej. Funkce knihovníka se uvádí ve školním roce 1770/71. Tehdy se knihovna formovala. Působili tu jako knihovníci P. Peregrinus Mayer a S. Rocho (*28. 2. 1742 Badevice ve Slezsku, †5. 1. 1807 Krakov), který vyučoval v principii a v parvě (2. a 1. tř. gymn.), a jako pomocník jeho zkušenější kolega P. Dominicus Mader a S. Vincentio, který vyučoval na gymnáziu v syntaxi a gramatice (o dvě třídy výš). Později zde působil knihovník z řad profesorů gymnázia. Řeholníci nemohli věnovat knihovně při zajišťování chodu vyššího gymnázia a po roce 1770 i výuce podvojného účetnictví moc času, ale špatně vedená knihovna by se na výuce mohla projevit nepříznivě. Proto ve školním roce 1773/74 zastával funkci knihovníka rektor P. Emmanuel Mikovetz a S. Ferdinando (*14. 5. 1716 Petrohrad, †23. 2. 1794 Mladá Boleslav).²²

V piaristické koleji ve Staré Vodě u Libavé jsou záznamy o povinnostech řeholníků od roku 1690, menší povinnosti (officia domestica) od roku 1692. V roce 1697 byl knihovníkem P. Mansuetus Greg a S. Joanne Baptista (*13. 12. 1656 Egenburg, †21. 11. 1729 Horn), který se staral v koleji o obřady a byl prefektem škol. V období 1698–1702 spravoval knihovnu P. Jacobus Lydola a Francisco Xaverio (*26. 9. 1655 Wittichenau v Lužici, †3. 10. 1727 Mikulov), ještě poté co se v roce 1701 stal vicerektorem. Funkce knihovníka se často pojila s funkcí učitele noviců v humanitních předmětech. V letech 1710–1713 není v seznamech funkce knihovníka uvedena. To neznamenalo, že se o knihovnu koleje nikdo nestaral,²³ jak potvrzuje zápis z roku 1712, kdy vedle řady menších povinností byla F. Remigiovi Mašátovi a S. Erasmo (*18. 11. 1692 Pacov, †6. 11. 1747 Lipník nad Bečvou), který se později jako kněz stal spisovatelem, filozofem, teologem a hudebníkem, svěřena péče o knihy.²⁴ V letech 1713–1715 převzal

20 TAMTÉŽ. Buď došlo k opomenutí při zápisu, nebo ji v přemíře dalších jiných drobných povinností (officia minor) do seznamu nenapsali. Officia minor v uvedených letech.

21 NA, ŘPi, kol. Slaný, Seznam členů koleje, č. kn. 559, podle příslušných let.

22 NA, ŘPi, kol. Most, Seznam členů koleje a katalog knih..., č. kn. 516, podle jednotlivých let. O výuce podvojného účetnictví viz BARTUŠEK, V. Der Unterricht der doppelten Buchhaltung in mitteleuropäischen Piaristenschulen in der 2. Hälfte des 18. Jahrhunderts. In: *Piaristen und Schulwesen, Wissenschaft, Kunst in Mitteleuropa im 17.–19. Jahrhundert*. Konferenzbericht. (Svätý Jur 30. 9. – 2. 10. 2010). Bratislava, 2012, s. 9–21, s. 45–49.

23 Spíše nebyla funkce zapsána kvůli množství jiných, zde zapsaných povinností.

24 *Diccionario enciclopédico escolapio II*. Biografías de escolapios. Salamanca, 1983, 589 s. Heslo Maschat Remigio na s. 363.

knihovnu vicerektor P. Mansuetus Greg a S. Joanne. Možnost správy knihovny vicerektory koleje bývala tehdy využívána často, jako např. v případě P. Benedikta Grubera a S. Valentino (*8. 7. 1675 Mikulov, †5. 6. 1739 Horn) v letech 1718–1722. Podobná situace se odehrála za jeho nástupce P. Balthasara Waizingera a S. Dionysio (*23. 4. 1673 Rattendorf, †3. 1. 1736 Stará Voda), klasického filologa. V knihovně ve Staré Vodě působil v letech 1722–1730, avšak z posledních dvou let tohoto období záznamy o knihovnicích v pramenech nemáme. Hypotézu o jeho působení podporuje zpráva o pomocném knihovníku P. Emmanuelu Mozani a S. Norberto, (*16. 2. 1692 Vídeň, †19. 8. 1733 Mikulov). V následujících letech je uveden správce knihovny P. Balthasar a S. Cornelio (Dionysio?). V dalších dvou letech byla knihovna ve správě P. Zachariáše Schuberta a S. Elisabetha (*16. 12. 1701 Budišov nad Budišovkou, †15. 7. 1780 Stará Voda), piaristického spisovatele a pozdějšího viceprovinciála rýnskošvábské viceprovincie, který zde vyučoval filozofii. Ve školních letech 1735–1740 není uváděna funkce knihovníka, lze se domnívat, že ji zastávali vicerektori nebo vyučující noviců, podobně jako 50. letech 18. století. V 60. letech 18. století se podle záznamů vyskytují knihovníci v řadách vyučujících noviců. V letech 1761–1766 zastával funkci P. Florus Richter a S. Juliano (*18. 10. 1714 Zdislav, †13. 4. 1769 Lipník), který psal komentáře k Hájkově kronice, vydávané P. Viktorinem Jezvinou a S. Cruce. Ve Staré Vodě vyučoval novice 2. ročníku humanitním předmětům.²⁵

V koleji v Lipníku nad Bečvou, kde byla hlavní část piaristického noviciátu, se menší povinnosti zaznamenávaly od školního roku 1759/1760. Tehdy byl knihovníkem P. Florus Richter a S. Juliano. Stejně jako v následujícím školním roce se knihovně věnoval při vyučování noviců 2. ročníku humanitním předmětům. Když se P. Florus Richter a S. Juliano v letech 1766–1769 vrátil do Lipníku znovu jako učitel noviců v humanitních předmětech, byl knihovníkem. Na konci sledovaného období byla obsazena funkce pomocného knihovníka. Hlavním knihovníkem byl v letech 1776–1778 P. Ernestus Sovinský a S. Antonio (*3. 6. 1736 Litomyšl, †?), který vyučoval novice humanitním předmětům, a funkci pomocného knihovníka zastával P. Erasmus Koutník (*14. 2. 1734 Chocẽ, †11. 2. 1804 Kroměříž), hudebník, který zkoušel studenty.²⁶

Dějiny piaristického knihovnictví nejsou nezmapovanou oblastí. Této otázce se věnovalo několik významnějších studií od Augustina Aloise Neumanna, Josefa Svátka, Metoděje Zemka, Jana Bombery i Václava Bartuška a dalších. Pozornost problematice se věnuje též ve sbornících ze seminářů k výročním založení jednotlivých kolejí nebo při jejich oslavách.²⁷ Ke zvýšení prestiže působení piaristů přispělo jistě i mezi odbornou veřejností a vzdělanými vrstvami míst, kde sídlili, jejich řádové knihovnictví.²⁸ Sledování vykonávání některých zdánlivě méně důležitých řádových povinností může tak ukázat pomocí dat z pramenů nové důležité souvislosti z každodennosti jednoho z našich nejvýznamnějších vzdělávacích řádů a pomoci řešit otázky spojené s jeho existencí a vývojem. Celou složitou problematiku bude třeba zkoumat i nadále, a to s dalším objasňováním otázek spjatých zejména s vývojem celé řádové pedagogiky, historiografie a biografistiky.

25 NA, ŘPi, kol. Stará Voda, Seznam členů koleje..., č. kn. 581, podle jednotlivých let.

26 NA, ŘPi, kol. Lipník, Seznam členů koleje..., č. kn. 341, podle jednotlivých let.

27 Např. při oslavách 300 let od založení piaristických škol došlo k vydání knihy BARTUŠEK, V. *Osmý div světa. Fenomén gymnázia v Rychnově nad Kněžnou od založení do reformu Marie Terezie s přehledy na začátku 19. století*. Ústí nad Orlicí: OFTIS, 2014, 208 s.

28 Významný byl přínos piaristického knihovnictví např. i pro rozvoj některých sídel jejich kolejí. Srov. V. BARTUŠEK, V. Z dějin piaristického knihovnictví v Benešově. In: *Problematika historických a vzácných knižních fondů Čech, Moravy a Slezska. Sborník z 3. odborné konference Olomouc 5.–6. října 1993*. Olomouc: Sdružení knihoven ČR – SVK Olomouc, 1993, s. 66–71.

PIARISTS LIBRARIANS AFTER SCHOOL REFORMS 1778

Summary: According to the provisions of the Order of the Piarist order, which assembled its founder Saint Joseph Calasanz in the years 1621 and 1622 was a function of the librarian ranked among smaller monastic duties. Except where librarian functions, even his assistant, among so. *Maiora officio*, the Piarist College in Kroměříž, where it did, but only in managing libraries of Olomouc bishops and archbishops in their later Kroměříž chateau. One of the areas that will be examined carefully, is filling function dorm librarian. Episcopal functions librarian library was connected with certain preconditions to its holding and the order was admired. Piarists have admired their college libraries. This is confirmed by research from selected sites – from Kroměříž, Most (Brüx), Slaný (Schlan), Stará Voda (Alt Wasser) in Libava and from Lipník (Lepenig) and ander.

Key words: Piarists – functions, piarists – librarians row, episcopal librarians – Kroměříž.

PhDr. Václav Bartůšek, Ph.D. (*1951)

Vystudoval v letech 1969–1975 historii a latinu. Před odchodem do důchodu pracoval v knihovně Národního archivu ČR. Nejnovější knižní dílo: BARTŮŠEK, V. *Osmý div světa. Fenomén gymnázia v Rychnově nad Kněžnou od založení do reform Marie Terezie s přesahy na začátek 19. století*. Ústí nad Orlicí: OFTIS, 2014, 208 s. Přispíval do *Encyklopedie moravských klášterů* a do *Biografického slovníku českých zemí* a dalších encyklopedií (HÚ AV ČR).